

Handläggare
Carin Nyh
Telefon: 0850824552018**Till**
Skärholmens stadsdelsnämnd
2022-04-21

Remiss av Ökade möjligheter till användning av välfärdsteknik inom äldreomsorgen

Svar på remiss

Förvaltningens förslag till beslut

Skärholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens skrivelse som svar på remissen.

Sammanfattning

Skärholmens stadsdelsnämnd har tagit emot en remiss från kommunstyrelsen och ombeds svara på Socialdepartementets departementspromemoria "Ökade möjligheter till användning av välfärdsteknik inom äldreomsorgen". Promemorian har tagits fram vid beredning av betänkandet Framtidens teknik i omsorgens tjänst (SOU 2020:14) som inkom i mars 2020 till regeringen. Vid beredningen på departementet framkom att förslagen i vissa delar bör ändras och att analysen av förslagets förenlighet med dataskyddslagstiftningen behöver fördjupas. I promemorian lämnas förslag som reglerar användningen av digital teknik inom socialtjänstens äldreomsorg, vissa krav på dataskyddsåtgärder vid socialtjänstens användning av digital teknik samt informationssäkerhetsstärkande åtgärder inom socialtjänsten. Förvaltningen ställer sig positiv till promemorians förslag av ändringar i lagrummen. Det är positivt för både handläggning och utförande att lagarna förtydligas på området teknikanvändning i äldreomsorgen. Utvecklingen av digitala hjälpmedel, främst aktiva och passiva larm, sensorer och monitorering har kommit långt och går snabbt. För att kunna sikta på att vara en äldreomsorg i världsklass måste digital teknik testas och utforskas, dock är det av yttersta vikt att det sker utan risk för den enskildes integritet. Förvaltningen ställer sig positiv till de förslag som läggs fram med bibehållen grund i att socialtjänstens insatser bygger på frivillighet.

Bakgrund

Skärholmens stadsdelsnämnd har tagit emot en remiss från kommunstyrelsen och ombeds svara på Socialdepartementets departementspromemoria ”Ökade möjligheter till användning av välfärdsteknik inom äldreomsorgen”. Promemorian har tagits fram vid beredning av betänkandet Framtidens teknik i omsorgens tjänst (SOU 2020:14) som inkom i mars 2020 till regeringen. Vid beredningen på departementet framkom att förslagen i vissa delar bör ändras och att analysen av förslagets förenlighet med dataskyddslagstiftningen behöver fördjupas. I promemorian lämnas förslag som reglerar användningen av digital teknik inom socialtjänstens äldreomsorg, vissa krav på dataskyddsåtgärder vid socialtjänstens användning av digital teknik samt informationssäkerhetsstärkande åtgärder inom socialtjänsten.

Ärendet

Promemorian har tagits fram vid beredning av betänkandet Framtidens teknik i omsorgens tjänst (SOU 2020:14) som inkom i mars 2020 till regeringen. Vid beredningen på departementet framkom att förslagen i vissa delar bör ändras och att analysen av förslagets förenlighet med dataskyddslagstiftningen behöver fördjupas. I promemorian lämnas förslag som reglerar användningen av digital teknik inom socialtjänstens äldreomsorg, vissa krav på dataskyddsåtgärder vid socialtjänstens användning av digital teknik samt informationssäkerhetsstärkande åtgärder inom socialtjänsten.

Betänkande Framtidens teknik i omsorgens tjänst, som också remissbehandlades av Skärholmens stadsdelsnämnd, föreslår en reglering som gör det möjligt att ge vård och omsorg till personer med nedsatt beslutsförmåga. Äldre med nedsatt beslutsförmåga riskerar att inte få insatser med stöd av digital teknik då de inte har förmåga att lämna samtycke till de personuppgifter som måste behandlas på digital teknik används. Betänkandet innehåller därför ett förslag om upprättande av en individuell plan utan samtycke inom såväl vård som omsorg när en enskild har nedsatt beslutsförmåga. Vidare föreslår betänkandet en reglering som tydliggör att digital teknik får användas inom socialtjänsten och att den får användas utan samtycke vid nedsatt beslutsförmåga.

Slutligen föreslår betänkandet bestämmelser om informationssäkerhet inom socialtjänsten. Detta vore ett avsteg från den grundläggande principen om att socialtjänstens insatser ska bygga på frivillighet, såsom fastslås i den inledande portalparagrafen i Socialtjänstlagen. Där anges att socialtjänstens verksamhet ska bygga på respekt för människors självbestämmanderätt och integritet. Det innebär att beslut om insatser ska tas i samförstånd med den enskilde.

Den nu utskickade promemorian innehåller en genomgång av de tillämpbara lagutrymmen i Socialtjänstlagen och i lagar som reglerar hantering av personuppgifter. Med utgångspunkt i att

insatserna ska bygga på frivillighet föreslår promemorian en ändring i Socialtjänstlagen (2001:453) som innebär att socialnämnden får rätt att använda digital teknik när bistånd ges i form av hemtjänst eller boende i särskilt boende. Den digitala tekniken ska bara få användas utanför den mänskliga kroppen. I promemorian lämnas också förslag till ändringar i lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten. Bland annat föreslår promemorian vissa krav på dataskyddsåtgärder vid användning av digital teknik med funktioner som innebär monitorering, sensorering eller positionering. Vidare föreslår promemorian informationssäkerhetsstärkande åtgärder som innebär att den personuppgiftsansvarige ska bestämma villkor för tilldelning av behörighet för åtkomst till personuppgifter och kontrollera åtkomst till sådana uppgifter. Promemorian föreslår också att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska ges rätt att meddela närmare föreskrifter om vilken information som ska lämnas till den enskilde inför användningen av digital teknik. Här nedan citeras förslagen i sin helhet.

I socialtjänstlagen föreslås en ny paragraf 4 kap. 2 c § med följande lydelse:

Digital teknik får användas när bistånd ges i form av hemtjänst eller boende i en sådan boendeform som avses i 5 kap. 5 § andra och tredje styckena. Den digitala tekniken får bara användas utanför den mänskliga kroppen.

I lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten dels att 11 § ska ha följande lydelse, dels att det ska införas två nya paragrafer, 9 och 10 §§, och närmast före 9 och 10 §§ nya rubriker av följande lydelse:

När behandling av personuppgifter sker med viss digital teknik

9 §1

Om den digitala teknik som används vid insatser enligt 4 kap. 2 c § socialtjänstlagen (2001:453) har funktioner som möjliggör monitorering, sensorering eller positionering av den registrerade, ska den personuppgiftsansvarige säkerställa att

- 1. endast de personuppgifter som är nödvändiga för att uppnå syftet med användningen av tekniken behandlas, och*
- 2. insamlade personuppgifter inte sparas under längre tid än vad som är nödvändigt för att uppnå det ändamål för vilket uppgifterna samlades in.*

Tilldelning av behörighet för åtkomst och kontroll av åtkomst

10 § Den som bedriver verksamhet ska

1 bestämma villkor för tilldelning av behörighet för åtkomst till sådana uppgifter om enskilda som förs helt eller delvis automatiserat

2 se till att åtkomst till sådana uppgifter om enskilda som förs helt eller delvis automatiserat kan kontrolleras och

3 göra systematiska och återkommande kontroller av om någon obehörigen kommer åt sådana uppgifter om enskilda som förs helt eller delvis automatiserat.

Behörigheten enligt första stycket 1 ska begränsas till vad som behövs för att personen ska kunna fullgöra sina arbetsuppgifter inom socialtjänsten.

11 § *Regeringen eller den som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om*

- 1 vilka som är personuppgiftsansvariga,*
- 2 begränsning av den i 6 § tillåtna behandlingen av personuppgifter,*
- 3 sökbegrepp,*
- 4 direktåtkomst,*
- 5 samkörning av personuppgifter,*
- 6 de krav på skyddsåtgärder som avses i 9 §,*
- 7 villkor för tilldelning av behörighet, dokumentation och kontroll av åtkomst enligt 10 §,*
- 8 säkerhetsåtgärder vid helt eller delvis automatiserad behandling av personuppgifter och*
- 9 vilken information som ska lämnas till den registrerade inför användning av digital teknik enligt 4 kap. 2 c § Socialtjänstlagen (2001:453).*

Promemorian tar utgångspunkt i den ökade användningen av olika former av digital teknik inom ett stort antal olika samhällsområden och det sätt som den digitala tekniken inom äldreomsorgen är tänkt att användas. Därmed anses att användning av digital teknik vid utförandet av en hemtjänstinsats eller insats i särskilt boende i allmänhet ger en sådan skälig levnadsnivå som socialtjänstlagen kräver. Samtidigt har socialtjänsten alltid det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver. Det innebär att socialtjänsten tillsammans med den enskilde i de fall han eller hon uttryckligen inte vill ta emot en insats genom digital teknik, i dialog med den enskilde, behöver hitta andra lösningar inom ramen för socialtjänsten eller andra socialtjänstinsatser som tillgodoser den enskildes behov. Främst i de fall då användningen av digital teknik skulle ställa krav på den enskilde som inte är rimliga utifrån den enskildes förmåga att kunna tillgodogöra sig tekniken eller förstå hantering av personuppgifter som följer av att använda sig av tekniken.

Detsamma gäller även om den enskilde på grund av medicinska skäl har behov som inte kan tillgodoses med digital teknik utan i stället gör personlig tillsyn nödvändig. Vidare poängterar promemorian att den enskilde som motsätter sig att en insats tillhandahålls med hjälp av digital teknik alltid har rätt att ansöka om en viss specifik insats, t.ex. tillsyn i form av besök av personal, och få ett överklagbart beslut efter en sådan ansökan. Den som en gång tackat ja till en insats med digital teknik har dessutom alltid möjlighet att ändra inställning och tacka nej till fortsatt användning av sådan teknik. Mot den bakgrunden bedömer promemorian det inte finnas någon risk för att enskilda kan riskera att anse sig tvingade att samtycka till insatser med digital teknik.

Ärendets beredning

Ärendet har berett på avdelningen för stöd och service i egen regi i samarbete med socialtjänsten.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig positiv till promemorians förslag av ändringar i lagrummen. Det är positivt för både handläggning och utförande att lagarna förtydligas på området teknikanvändning i äldreomsorgen. Utvecklingen av digitala hjälpmedel, främst aktiva och passiva larm, sensorer och monitorering har kommit långt och går snabbt. För att kunna sikta på att vara en äldreomsorg i världsklass måste digital teknik testas och utforskas, dock är det av yttersta vikt att det sker utan risk för den enskildes integritet. Förvaltningen ställer sig positiv till de förslag som läggs fram med bibehållen grund i att socialtjänstens insatser bygger på frivillighet.

Patrik Åhnberg
Stadsdelsdirektör
Skärholmens
stadsdelsförvaltning

Andreas Thorstensson
Avdelningschef
Skärholmens
stadsdelsförvaltning

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Patrik Åhnberg, Stadsdelsdirektör	2022-03-28
Andreas Thorstensson, Ansvarig	2022-03-28